

APLICAREA NOULUI SISTEM DE EVALUARE LA ISTORIE

OCTAVIAN OȘANU*

În urma introducerii învățământului obligatoriu de 10 ani, testarea națională de la sfârșitul clasei a VIII-a își pierde semnificația. În aceste condiții se impune utilizarea unui sistem de evaluare pentru învățământul gimnazial care să permită înscrierea elevilor la diferite tipuri de licee și școli de artă și meserii.

Experimentarea criteriilor de notare unice la nivel național a suscitat discuții controversate în rândul cadrelor didactice, existând aprecieri pro și contra. În acest context, în cadrul Liceului cu Program Sportiv Brăila s-a încercat o cercetare mai aprofundată a noului sistem de evaluare la disciplina istorie în perioada martie - mai 2004.

Componentele sistemului de învățământ - curriculum-ul, strategile didactice, sistemul de evaluare - sunt într-o continuă interacțiune. Evoluția optimă a unui element din cadrul sistemului influențează pozitiv funcționarea celorlalte elemente și reciproc, stagnarea sau regresul, uneia dintre componente generează, prin influență, limite în dezvoltarea celorlalte. De aceea, reforma educațională impune o nouă concepție asupra evaluării având ca suport evoluțiile din pedagogia contemporană.

Ipoteza cercetării: Dacă, și în ce măsură utilizarea noului sistem de evaluare poate să contribuie la eliminarea testelor naționale de la sfârșitul clasei a VIII a și înlocuirea lor cu media notelor din gimnaziu, ce se vor da pe baza unor criterii unice de evaluare la nivel național.

Alte obiective urmărite: Dacă, și în ce măsură, utilizarea noului sistem de evaluare poate să permită aplicarea cunoștințelor însușite și nu reproducerea lor, diminuarea supraîncărcării și a stresului pentru elevi și în final îmbunătățirea atitudinii elevilor față de studiul istoriei.

Principalele critici care se aduc sistemului tradițional de evaluare se referă la:

- fundamentarea sistemului tradițional de evaluare pe comparațiile dintre elevi în detrimentul descrierii nivelului de performanță individual;

* Profesor la Liceul cu program sportiv, Brăila.

- necorelările între curriculum și conținutul testelor, testarea unui număr limitat de obiective și conținuturi curriculare;
- dificultatea demonstrării faptului că testele de progres școlar realizează scopul pentru care au fost create, adică furnizarea unor dovezi obiective și sigure privind achizițiile evaluate;
- influența scăzută a metodelor tradiționale de evaluare asupra orientării acțiunilor de predare și stimularea activității de învățare.

Având în vedere ideile menționate mai sus în ultimii ani s-a declanșat un proces de reformă a evaluării, având următoarele caracteristici:

- elaborarea și dezvoltarea standardelor naționale;
- utilizarea unor game largi de metode și tehnici de evaluare, incluzând sarcini standard, pe care elevii le rezolvă în anumite momente;
- creșterea rolului profesorului în observarea și evaluarea capacităților elevilor, în raport cu aceste sarcini;
- dezvoltarea unui sistem transparent și eficient de comunicare a rezultatelor elevilor.

Se poate considera, fără exagerare că reforma curriculum-ului, sau aceea a proceselor de instruire nu poate duce la rezultatele așteptate fără schimbarea sistemului de evaluare a progresului școlar. Experiența altor sisteme de învățământ a demonstrat faptul că, în majoritatea cazurilor reforma evaluării rezultatelor școlare, chiar în absența înnoirii celorlalte componente ale educației, a avut efecte pozitive asupra calității instruirii. În plus, în măsură ce accentul se deplasează de pe intrările în sistemul de învățământ, pe ieșirile acestora evaluarea devine o prioritate în contextul oricărei reforme educaționale. În esență, se poate aprecia că sistemul de evaluare influențează în mod decisiv atât curriculum-ul și activitatea de predare-învățare a profesorului, cât și activitatea elevului.

Calitatea învățământului se referă deci la trei aspecte majore: calitatea intrărilor (resurse umane, resurse materiale, finanțare, etc.), calitatea procesului de instruire (metoda de predare-învățare-evaluare, formarea continuă, etc) și calitatea rezultatelor învățării. În învățământul românesc, ca și în celelalte țări, cele mai mari eforturi au fost concentrate pe primele două aspecte și mai puțin pe ultimul. Acest fapt se datorează, pe de o parte, faptului că intrările și procesul de instruire sunt mai ușor de evaluat prin indicatorii cantitativi. De exemplu, se consideră absolut normal ca numărul de școli noi sau renovate, de manuale, de computere, sau o finanțare de X% din P.I.B. pot să determine rezultate mai bune ale elevilor. Se uită prea repede că reforma învățământului se realizează pentru elevi în primul rând. A considera că performanțele deosebite ale unui grup restrâns de elevi (olimpicii) pot fi generalizate ca rezultatele concrete pentru celelalte categorii de elevi și pentru un spectru larg de

abilități, nu este numai un fapt greșit dar și periculos pentru fundamentarea deciziilor de politică educațională.

Pentru aplicarea și perfecționarea noului sistem de evaluare trebuie avute în vedere drept comportamente prioritare, pe de o parte, evaluarea curentă, iar pe de altă parte, băncile de itemi și ca o consecință a elaborării lor, instrumentele standardizate de evaluare.

a) Evaluarea curentă este parte integrantă a procesului de instruire, desfășurându-se în mod continuu pe parcursul acestui proces. Profesorul obține informații necesare privind progresul școlar, putând astfel regla acțiunile de predare și orienta activitatea de predare. Feedback-ul furnizat de evaluarea stadiului la care acesta a ajuns în atingerea obiectivelor educaționale. Evaluarea curentă, în special cea formativă are rolul de a apropia pozițiile principalilor actori ai educației: profesorul și elevul. Ambii sunt în mod normal interesați în a găsi căile, metodele și mijloacele de a ajunge obiectivele instruirii la nivelul dorit.

Evaluarea curentă creează posibilitatea ca accentul pus, de regulă, pe obiectivele domeniului cognitiv să fie deplasate și pe celelalte domenii: afectiv-atitudinal și psihomotor, care sunt neglijate de cele mai multe ori.

Principala caracteristică a evaluării curente este posibilitatea utilizării tuturor metodelor și tehnicilor de evaluare pe care profesorul le are la dispoziție. Astfel pot fi folosite atât metodele tradiționale de apreciere a progresului școlar (probe scrise, orale și practice, teme pentru acasă), sau metode complementare (investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea). În acest fel elevul are șansa să demonstreze priceperi și calități care nu pot fi puse în evidență de timpul limitat, oferit de un examen. Alte caracteristici ale evaluării curente se referă la feedback-ul rapid, urmărirea continuă și constantă a progresului școlar, diagnosticarea învățării, motivarea profesorilor și elevilor pentru desfășurarea unui proces educativ de calitate.

Desigur, evaluarea curentă prezintă uneori un grad accentuat de subiectivitate, iar rezultatele sale nu ar trebui utilizate, pentru compararea sau ierarhizarea elevilor. În schimb, validitatea este foarte ridicată.

Privite din unghiul de vedere al evaluării curente, validitatea și fidelitatea se găsesc într-un raport invers proporțional, ceea ce implică din partea profesorului o planificare atentă a evaluării, cu scopul găsirii raportului optim între acestea. Evaluarea curentă poate deveni o strategie de evaluare ideală dacă este planificată cu grijă și poate înlocui anumite examene, lucru ce se întâmplă deja în multe țări.

Modul de înregistrare și utilizare a rezultatelor reprezintă o altă caracteristică a evaluării curente. Aceste rezultate sunt exprimate în majoritatea cazurilor prin note în catalog sau în carnetul elevului. Dar, comportamentul elevului este

complex, încât acesta nu poate fi exprimat corect printr-o notă. În condițiile în care evaluarea curentă este preponderent formativă rezultatele obținute trebuie să fie prezentate elevului într-o formă în care să-l informeze la ce stadiu a ajuns în atingerea obiectivelor, precum și despre dificultățile pe care acesta le întâmpină în învățare. Informațiile asupra progreselor înregistrate trebuie adresate părinților și factorilor de decizie. În consecință, ar trebui avute în vedere forme mai nuanțate de comunicare a rezultatelor școlare fișe individuale, rapoarte semestriale sau anuale.

Evaluarea curentă se poate realiza prin evaluarea formativă și evaluarea sumativă, care se completează reciproc. Dacă evaluarea formativă îndeplinește o funcție diagnostică, orientează și reglează procesul de instruire și învățare, evaluarea sumativă realizează bilanțul progresului școlar. Evaluarea curentă trebuie să fie preponderent formativă, aspect deosebit de important cu aspecte psihopedagogice profunde. Cercetările au demonstrat că elevii învață eficient atunci când sunt supuși unei evaluări constante, ale cărei rațiuni o înțeleg, o acceptă și o consideră benefică pentru pregătirea lor. Aprecierea elevilor nu trebuie să fie doar o cursă de obstacole pe care aceștia trebuie să le treacă obligatoriu din timp în timp. Caracterul formativ al evaluării curente este în majoritatea cazurilor preferat celui de tip sancțiune. Sancțiunea duce, pe termen lung, la dispariția motivației de a învăța sau de a rezolva o sarcină, pe lângă alte efecte psihopedagogice negative: anxietate, frică, inhibiție.

Evaluarea curentă ar trebui să reducă la minimum activitățile de învățare centrate pe testare. Este cunoscut faptul că elevii au tendința să persevereze în acel mod de învățare care le aduce succesul. Dacă un profesor adoptă repetat un stil de evaluare bazat pe memorare, elevul își va însuși rapid această metodă. Într-un cadru mai larg se poate vorbi despre influența pe care tipul evaluării, în special cea externă, îl are asupra curriculum-ului. Această influență are de multe ori consecințe negative, deoarece, în acest fel, evaluarea determină forma curriculum-ului și nu curriculum-ul proiectarea evaluării.

Modul de comunicare al rezultatelor obținute în urma aprecierilor curente influențează modul de învățare și conduită elevilor. O notă, fie ea și mare, are un efect mai redus în comparație cu o scurtă apreciere verbală sau scrisă. De aceea, ar trebui utilizate cât mai frecvent, forme mai nuanțate de prezentare a rezultatelor.

b) Construirea băncilor de itemi reprezintă o altă componentă care trebuie avută în vedere în aplicarea și dezvoltarea noului sistem de evaluare.

O bancă de itemi este o colecție de itemi organizați, clasificați și catalogați ca și cărțile în bibliotecă, din care aceștia pot fi aleși cu scopul de a crea teste. Un avantaj important al băncilor de itemi este acela că sunt folosiți în toate formele de evaluare: formativă-sumativă, internă-externă, inițială-finală.

Deși în literatura de specialitate sunt cunoscute bănci de itemi pentru diverse discipline, totuși cele mai des întâlnite sunt cele de matematică și științe ale naturii. Acest lucru se explică prin faptul că, pentru aceste discipline se pot elabora mai ușor și totodată mai mulți itemi obiectivi și semiobiectivi, decât la disciplinele umaniste.

Importanța băncilor de itemi rezultă din scopurile pentru care acestea sunt create:

- existența unor colecții de itemi de bună calitate, care să fie utilizată atât în evaluările interne, cât și în cele externe;
- constituirea de forme paralele de teste care pot fi aplicate pe grupuri de elevi la momente diferite, cu asigurarea compatibilității rezultatelor;
- elaborarea cu multă ușurință a testelor standardizate;
- familiarizarea cât mai multor profesori cu modul de proiectare a itemilor, cu scopul îmbunătățirii acțiunilor evaluative la clasă;
- identificarea celor ce pot scrie itemi de bună calitate.

Pentru aplicarea acestui nou sistem de evaluare se impune să se acorde o atenție sporită asigurării obiectivității, transparenței și comparabilității evaluării rezultatelor școlare. În acest context Serviciul Național de Evaluare și Examinare a elaborat o nouă metodologie de evaluare, bazată pe criteriile de notare, cât și pe standarde de notare pentru învățământul gimnazial, care reprezintă o premieră în învățământul românesc.

Evaluarea acestui nou sistem este, în primul rând, necesară deoarece notele reprezintă doar simboluri ale unor judecăți de valoare asupra performanțelor elevilor în diferite momente ale instruirii.

În al doilea rând, sistemul de criterii asigură comparabilitatea acordării notelor de către profesori în așa fel încât aceeași notă să reflecte niveluri de cunoștințe și competențe identice, sau foarte apropiate pentru elevi de la școli diferite, dar apreciați prin aceeași metodă de evaluare.

Elaborarea criteriilor de acordare a notelor se găsește, în relație directă cu curriculum-ul și se realizează prin intermediul elementelor de competență definite la nivelul acestuia sau al standardelor de performanță așa cum se poate constata din schema următoare:

OBIECTIVE CURRICULARE GENERALE (CADRU)

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ
(LA SFÂRȘITUL UNUI CICLU DE ÎNVĂȚĂMÂNT)

↓

OBIECTIVE CURRICULARE SPECIFICE (DE REFERINȚĂ)

↓

OBIECTIVE DE EVALUARE

↓

METODE ȘI INSTRUMENTE DE EVALUARE

↙

BAREME DE CORECTARE

↘

CRITERII DE ACORDARE A
NOTELOR

↓

NOTE ȘCOLARE

Pe baza fundamentării teoretice au fost elaborate matricele de evaluare care cuprind criteriile și descriptorii de performanță pentru notele 5, 7, 9 și 10. Spațiile dintre nivelurile descrise (echivalente notelor 6 și 8) pot fi acoperite prin utilizarea unor judecăți de apreciere prin comparație.

Liceul cu Program Sportiv a fost cuprins în programul de experimentare a acestor criterii de notare în perioada martie-mai 2004.

În perioada 1-5 martie 2004 au fost informați elevii celor patru clase a VIII a despre modul de aplicare a criteriilor de notare, unul dintre obiectivele urmărite fiind crearea la elevi a unei atitudini pozitive față de noul sistem de evaluare. De asemenea, modul de aplicare criteriilor de notare a fost prezentat părinților elevilor clasei a a VIII a în cadrul ședințelor cu părinții, după ce, în prealabil, au fost aplicate teste scrise la mai multe discipline.

La disciplina istoria românilor s-a aplicat un test scris, elaborat de profesorul de specialitate la două clase a VIII a, din care una cu profil sportiv și una cu profil limbi străine intensiv. (ANEXA 1)

CLASA	NOTE OBTINUTE						MEDIA GENERALĂ
	SUB 5	5-5,99	6-6,99	7-7,99	8-8,99	9-10	
a VIII a C PROFIL SPORTIV	3	6	8	6	2	2	6,75
a VIII a D PROFIL LB. STRĂINE	-	4	5	5	6	3	7,83

La clasa cu profil sportiv, din cei 27 elevi care au susținut testul, 24 elevi au obținut note cuprinse între 5,20 și 9,30, promovabilitatea fiind de 88,8%. Făcând o analiză mai amănunțită se constată că trei elevi au obținut note sub 5, adică 11,11%, note între 5-5,99 au obținut 6 elevi, adică 26%, note între 6-6,99 au obținut 8 elevi, adică 34,78%, note între 7-7,99 au obținut 6 elevi, adică 26%, note între 8-8,99 au obținut 2 elevi, adică 8,69%, iar note între 9-10 au obținut 2 elevi, adică 8,69%.

La clasa cu profil limbi străine intensiv, din cei 23 de elevi care au susținut testul toți elevii au obținut note peste 5, promovabilitatea fiind de 100%. Făcând o analiză mai amănunțită se constată că 4 elevi, adică 7,4 %, au obținut note între 5-5,99, note între 6-6,99 au obținut 5 elevi, adică 21,7%, note între 7-7,99 au obținut 5 elevi, adică 21,7%, note între 8-8,99 au obținut 6 elevi, adică 26%, iar note între 9-10 au obținut 3 elevi, adică 13%.

Media generală obținută la clasa cu profil sportiv a fost de 6,75, iar la clasa cu profil limbi străine intensiv, a fost de 7,83. Comparativ cu testele aplicate după modelul folosit la testarea națională, rezultatele sunt superioare la ambele clase. Astfel la clasa cu program sportiv media generală a fost de 6,10, iar la clasa cu profil limbi străine intensiv de 7,15.

Raportând rezultatele obținute de elevi la obiectivele de referință se pot desprinde o serie de concluzii .

Majoritatea elevilor au deprinderea de a analiza un document istoric, dar unii dintre ei întâmpină dificultăți la cerințele pentru notele 9 și 10. Ordonarea cronologică a unor evenimente istorice a fost realizată corect de toți elevii care au susținut testul scris, dar o mare parte dintre ei a întâmpinat dificultăți în explicarea datării istorice în stil vechi și respectiv în stil nou.

Majoritatea elevilor reușesc să transcrie din textele istorice diferite cerințe, dar întâmpină dificultăți în desprinderea cauzelor, consecințelor și semnificației unor evenimente și procese istorice.

În ceea ce privește evaluarea orală, s-a întocmit un catalog de notare. Principiul de bază în realizarea acestui catalog a fost evaluarea elevilor în funcție de cele 9 obiective de referință cuprinse în matricea de evaluare elaborată de S.N.E.E. Această matrice cuprinde criteriile și descriptorii de performanță pentru notele 5, 7, 9 și 10.

Pentru valorificarea matricei de evaluare s-a trecut treptat la elaborarea de itemi specifici fiecărui obiectiv de referință de dificultăți diferite. Fiecare elev este evaluat cu note o perioadă mai îndelungată de timp, pe baza celor 9 obiective de referință. Nota finală ce reprezenta media aritmetică a notelor obținute la cele 9 obiective de referință.

Exemplificăm în acest sens modalități de elaborare a unor itemi specifici pentru obiectivul de referință: „Să se realizeze tabloul unei perioade istorice identificând schimbările intervenite”.

Pentru nota 5: Pe baza informațiilor din lecție stabiliți ce eveniment a fost determinant pentru modificările intervenite în societate.

Pentru nota 7: Pe baza informațiilor din text precizați două schimbări intervenite în plan social.

Pentru nota 9: Pe baza informațiilor din text prezentați caracteristicile perioadei istorice și modificările intervenite, aplicând relația cauză-efect.

Pentru nota 10: Pe baza informațiilor din text argumentați rolul unei personalități în evoluția unei perioade istorice.

Acest sistem permite urmărirea permanentă a performanțelor elevilor în diferite momente ale instruirii pentru toate cele 9 obiective de referință. Se creează astfel posibilitatea ca atât profesorul, cât și elevul să cunoască punctele tari și punctele slabe în instruire și să acționeze pentru ameliorarea acestora. De asemenea, acest sistem de evaluare furnizează elevului un feedback continuu privind procesul școlar sau, dimpotrivă, privind lacunele și deficiențele sale de învățare. Profesorul are posibilitatea să analizeze erorile elevului, să-i explice cum a greșit și să-i demonstreze cum poate fi rezolvată sarcina. Mai mult, el va da posibilitatea elevului să arate ce a înțeles în urma unui demers, iar dacă erorile persistă, să-i planifice un program individual de învățare. În această etapă a experimentării noilor criterii de notare se poate concluziona că evaluarea în conformitate cu standardele naționale oferă multe avantaje, dar prezintă și unele dificultăți.

Puncte tari:

- permite o evaluare unitară la nivel național și, în consecință, poate să înlocuiască testele naționale de la sfârșitul clasei a-VIII-a;
- se creează posibilitatea evitării memorării mecanice și a reproducerii cunoștințelor de către elevi, cât și a formării și consolidării gândirii istorice.
- obiectivele cadru și de referință devin prioritare în raport cu însușirea conținuturilor în procesul didactic, creându-se astfel posibilitatea ca însușirea cunoștințelor să devină un mijloc de realizare a obiectivelor de referință și să nu reprezinte doar un scop în sine;
- permite tratarea diferențiată a elevilor;
- permite eliminarea tratării superficiale a disciplinelor de studiu care nu erau cuprinse la testarea națională;
- permite îmbunătățirea atitudinii elevilor pentru studiu, prin evitarea supraîncărcării și a stresului pentru elevi;

- sistemul de învățământ românesc intra în acord cu cel din Europa Occidentală.

Puncte slabe:

- insuficiența mijloacelor de învățământ necesare pentru aplicarea noilor forme de evaluare: copiatoare, hărți, izvoare istorice, culegeri de teste în conformitate cu noua structură;
- unele dificultăți de adaptare a cadrelor didactice la strategiile didactice adecvate noului sistem de evaluare;
- manualele existente nu sunt adecvate noului sistem de evaluare;
- se mentine pericolul lipsei de obiectivitate a cadrelor didactice, în special la evaluarea orală.

Experimentarea noului sistem de criterii de evaluare a scos în evidență o serie de elemente de care trebuie să se țină seama în perfecționarea aprecierii performanțelor elevilor

În primul rând, noua metodologie de evaluare elaborată de S.N.E.E. poate să asigure comparabilitatea acordării notelor de către profesori, în așa fel, încât aceeași notă să reflecte niveluri de cunoștințe și competențe identice, sau foarte apropiate pentru elevi din școli diferite, dar apreciați prin aceeași metodă de evaluare.

În al doilea rând, testele scrise trebuie elaborate la nivel național de către S.N.E.E., și aplicate la finele celor două semestre școlare.

În al treilea rând, utilizarea matricelor de evaluare se poate face cu maximum de eficiență în condițiile definirii foarte clare a obiectivelor curriculare, a obiectivelor de evaluare, a sarcinilor de lucru, precum și prin formularea cât mai adecvată a itemilor.

În al patrulea rând, potențialul major al acestor matrice de evaluare se concretizează atât prin valoarea lor formativă ridicată în cazul elevilor, care se obișnuiesc cu acet mod obiectiv și transparent de apreciere, cât și prin stimularea și argumentarea judecății de valoare în cazul celui ce o aplică respectiv profesorul-evaluator.

În al cincilea rând, aplicarea noului sistem de evaluare poate să permită aplicarea cunoștințelor însușite, și nu reproducerea lor, diminuarea supraîncărcării și a stresului pentru elevi și, în final, îmbunătățirea atitudinii elevilor față de studiul istoriei.

Concluzionând, se poate aprecia că aplicarea noului sistem de evaluare se validează în practica școlară, și ca introducerea lui în sistemul de învățământ poate să fie un real succes. Atât timp, cât se va menține vechiul sistem al testelor naționale, profesorii vor fi obligați să insiste în activitatea cu elevii și pe

itemi în care se pune accent pe capacitatea de memorare și de reproducere a elevilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Broadfoot, P. M.. - **Evaluare și învățare**, în H.Goldstein, T.Lewis, *Probleme, dezvoltare și statistici*, p.21-40, Chichertes,1996.
2. Choppin, B. - **Băncile de itemi**, în Enciclopedia Internațională a Educației, Pergaman Press, 1987.
3. Guilbert, J. - **Ghid pedagogic pentru personalul sanitar**, Editura Medicală, 1982.
3. Rowe,K.,Hill, P. - **Evaluarea și raportarea progresului școlar al elevului**, în *Evaluarea în învățământ*, vol.3,1996, p.3.
4. Stoica,A.,Mustata, S. - **Evaluarea rezultatelor școlare**, Editura Liceum, Chișinău, 1997.
5. Stoica, A - **Reforma evaluării în învățământ**, Editura Sigma, București, 2000, p.34.
6. Stoica, A. și alții - **Un sistem de criterii pentru acordarea notelor în învățământul gimnazial și liceal**, Editura Școala Românească, București, 1999.
7. xxx - **Documente. Criterii de notare pentru clasa aVIII-a**, Editura Sigma, București, 2004.
8. Wood, R., Sturnik, L.- **Itemi bancari**. Bucks, 1969.

ANEXA 1

CLASA a VIII-a

TEST DE EVALUARE LA ISTORIA ROMÂNILOR

- Timpul efectiv de lucru este de 50 minute
- Răspunsurile se dau direct pe foaia de test

Citiți cu atenție textele de mai jos:

A. "Turcii îngrădind cele mai mari mase la Plevna ne nimicesc. Rog faceți fuziune, demonstrațiune și dacă-i posibil, trecerea Dunării cu armata cum

dorești să faci. Între Jiu și Corabia această demonstrațiune este indispensabilă pentru a ușura mișcările mele"

(Telegramă adresată domnitorului Carol de Marele Duce Nicolae, comandantul armatei ruse-19/31 iulie 1877)

B. "Sub pretextul că independența României nu era recunoscută și că aliatul rus îi va reprezenta interesele corect, delegatul român nu a fost admis la discuțiile de la San Stefano. Clauzele tratatului erau pentru România temei și pentru satisfacție și pentru frustrare. Satisfacție pentru că îi era recunoscută independența; frustrare pentru că Rusia relua sudul Basarabiei-violând astfel convenția din 4/16 aprilie prin care se garantase integritatea teritorială a României"

(despre tratatul de pace de la San Stefano)

C. "La 9/21 mai 1877, Mihail Kogălniceanu, ministru de externe, răspunzând unor interpelări, a declarat: «În stare de rezel, cu legăturile rupte cu Poarta, ce suntem? Suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare»" (despre proclamarea independenței de stat a României)

Pornind de la aceste texte, răspundeți următoarelor cerințe:

I. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect:

I. Refuzul Rusiei de a nu admite participarea delegatului român la tratativele de la San Stefano a fost:

a) favorabil României;	b) o nedreptate pentru România;
c) favorabil Turciei;	d) o atitudine justă a Rusiei;

2. Ordinea corespunzătoare prezentării cronologice a războiului de independență este:

a) textul A, textul C, textul B;	b) textul A, textul B, textul C;
c) textul C, textul A, textul B;	d) textul B, textul A, textul C.

II . Explicați motivul pentru care se folosește datarea istorică sub forma: 19/31 iulie(textul A) sau 9/21 mai(textul C).

III. Transcrieți în spațiul de mai jos cauza care l-a determinat pe Marele Duce Nicolae să ceară sprijinul armatei române (din textul B)

A.

B.

IV. Puteți utiliza textul C pentru a argumenta importanța istorică a zilei de 9 mai pentru România? Explicați răspunsul dat.

V. Prezentați în aproximativ o pagină prevederile tratatelor de pace referitoare la România și consecințele obținerii independenței având în vedere:

- trei prevederi ale Tratatului de pace de la San Stefano, dintre care două sunt ilustrate în textul B;
- atitudinea Rusiei față de România, ilustrată în textul B;
- motivul pentru care marile puteri europene au convocat Congresul de la Berlin;
- trei consecințe ale recunoașterii independenței României.